

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

از نامه پارسی – بازتاب و ارسال از: آرمان
۰۲ فبروری ۲۰۲۲

در باره برخی از مسائل انقلاب دموکراتیک*

(۶)

«از انتقاد نهراسید. هیچ چیز بدون انتقاد حرکت نخواهد کرد.»

«ستالین»

ادامه بخش قبلی (انقلاب روسیه):

هدف غائی و ضروری همه طبقات، افشار و گروه هائی که در انقلاب دموکراتیک بورژوائی شرکت می کنند، به طور عام، محو تمام تجهیزات، مناسبات و نهاد های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی فئودالی و تعویض آنها با تجهیزات، مناسبات و نهاد های بورژوائی است. ولی در مورد شیوه نیل به این هدف و ماهیت آن و اعتبار تاریخی ویژه آن بین مخالفان فئودالیسم و مطلق گرائی فئودالی اختلافات عظیمی وجود دارد؛ اختلافاتی که در شرائط معین تاریخی جنبش و انقلاب دموکراتیک به اشکال مختلف بروز می کنند. مثلاً برای پرولتاریا انقلاب دموکراتیک و تشکیل جامعه بورژوازی به هیچ وجه هدف نهائی نیست، بلکه یک مرحله انتقال به انقلاب سوسیالیستی و تشکیل جامعه سوسیالیستی است. در این مرحله مناسبات استثمار و دیکتاتوری صاحبان وسائل تولید باقی می ماند و بر تولید کنندگان بلافصل تحمیل می شود. پرولتاریا به عنوان طبقه استثمار شونده خواهان لغو این مناسبات است و بنا بر این، نمی تواند جامعه بورژوازی را به عنوان مرحله اختتام حرکت تاریخ حساب برد. در این مرحله پرولتاریا به مبارزه سوسیالیستی خود ادامه می دهد و در جهت انتقال دیکتاتوری بورژوائی به دموکراسی پرولتاریائی گام برمی دارد. از این نقطه نظر که بنگریم، می بینیم که پرولتاریا علاقه مادی مشخصی به قاطعیت و موفقیت کامل انقلاب دموکراتیک دارد. او مایل به این است که این مرحله گذرائی را با تلاشی هر چه تمام تر مناسبات فئودالی هر چه زودتر پشت سر بگذارد. او می خواهد با طی کوتاه ترین فاصله زمانی وارد مرحله انقلاب سوسیالیستی بشود. از این رو، پرولتاریا در مرحله انقلاب دموکراتیک حاد ترین و مستقیم ترین شعارها را طرح می کند و برای انهدام روابط فئودالی موجود مصمم تر از هر طبقه ای قدم به میدان مبارزه می گذارد و با قاطع ترین اسلحه می جنگد. اوست که شعار سرنگونی را واضح تر از همه اعلام می کند و برای تحقق آن از دست یازیدن به قهر انقلابی بیم ندارد.

شرائط بورژوازی به نحوی دیگر است. برای او تشکیل مناسبات بورژوائی و تأمین سیادت سرمایه، هدف نهائی است. بنابراین، او از هر حدتی که مبتنی بر اصل گذرا بودن این سیادت باشد، دوری می جوید. او با کسانی که قاطعیت و

کوتاهی را برای پیوستن به انقلاب سوسیالیستی می خواهد، موافق نیست و برای این که رشته کار ها به دست این ها نیفتد ، از قاطعیت و کوتاهی [انقلاب دموکراتیک] چشم می پوشد. تاکتیک بورژوازی همیشه متکی بر محاسبه دو نیرو است. او هم باید قدرت فئودالیسم را در نظر بگیرد و هم نیروی پرولتاریا را؛ هم باید در فکر حفظ پرولتاریا باشد و هم در اندیشه حفظ فئودال ها. با پرولتاریا باید علیه فئودالیسم و با فئودال ها علیه پرولتاریا متحد شود. طبیعی است طبقه ای که گرفتار چنین تضادی است، نمی تواند همیشه با جامعه کهن برخورد رادیکال داشته باشد. او ناچار است موقعی که پرولتاریا را قوی می بیند، با تخفیف مخالفت خود با فئودالیسم، راه اتحاد با فئودال ها و استبداد را هموار بکند، یعنی باید از مطالبات ضد استبدادی و فئودالی خود بکاهد. از تأمین سیادت کامل سرمایه لاقط به طور موقت چشم پوشد. او تنها زمانی می تواند احیاناً قاطعیت بیشتر نشان بدهد که از جانب پرولتاریا خطری را متوجه خود نبیند، یعنی پرولتاریا باید - به هر علتی که باشد - ضعیف باشد. در مورد المان و بیشتر روسیه دیدیم که این طور نبود. آن جا بورژوازی با پرولتاریائی نسبتاً مصمم و آگاه روبه رو بود و همین واقعیت تا حد زیادی سبب سازشکاری اش با فئودالیسم شده بود.

بیشک اگر فرصت زیاد تری، فرصتی بیش تر از حوصله این مقاله می داشتم، اهداف بورژوازی و پرولتاریا را لاقط در هر سه نمونه انقلابات که در این مقایسه ذکر کردیم، بررسی می نمودیم. این کار برای نشان دادن ویژگی هائی که ناشی از شرائط مشخص هر انقلاب هستند، لازم بود. معهدا در این جا ما فقط در مورد انقلاب بورژوا دموکراتیک روسیه وارد این تفصیل می شویم و از خواننده توقع داریم که هنگام مطالعه آن چه اکنون می آید، شرائط ویژه انقلاب دموکراتیک روسیه را، آن طور که قبلاً شرح دادیم، در نظر داشته باشد.

اهداف پرولتاریا در انقلاب دموکراتیک روسیه را لنین از آن جا که خود در جنبش شرکت داشت و آن را رهبری می نمود، بهتر از هر کسی بیان نموده است. بنابراین، باز هم به آثار لنین رجوع کنیم. ما در این جا فعلاً وارد بحث تفاوت بین دو تاکتیک سوسیالیستی و دموکراتیک حزب سوسیال دموکراسی - که گوینده آگاه نظرات طبقه کارگر بود - نمی شویم. همین قدر تذکر می دهیم که لنین برای مبارزه طبقاتی کارگران قائل به دو تاکتیک مختلف بود که اولی برای تحقق پیروزی انقلاب دموکراتیک به کار برده می شد و اهداف و شرائط و چگونگی شرکت پرولتاریا در آن را معین می نمود و دومی به شرح و تعیین اهداف و جزئیات و مشخصات بخش سوسیالیستی مبارزه طبقاتی پرولتاریا می پرداخت.

در طرحی که لنین در جنوری ۱۹۰۲ برای حزب سوسیال دموکراتیک کارگری روسیه نوشت، هدف های پرولتاریائی جنبش دموکراتیک را شرح داد. در رابطه با هدف های سیاسی، لنین دنبال کردن یازده خواست زیر را لازم می بیند:

۱ - دیکتاتوری خلق یعنی تمرکز تمام عالی ترین قدرت حکومت در دست یک مجلس قانونگذاری که متشکل از نمایندگان خلق باشد؛

۲- حق انتخابات عمومی متساوی و مستقیم، هم در مورد انتخابات مجلس قانونگذاری و هم در مورد انتخاب انجمن های خود مدیریت محلی. رأی گیری مخفی، حق انتخاب شدن برای هر انتخاب کننده در هر مرجع نمایندگی که باشد، دادن مواجب به نمایندگان خلق؛

۳- مصونیت شخص و مسکن؛

۴. آزادی نامحدود وجدان، سخن، مطبوعات، تجمعات، اعتصابات و ایجاد سازمان ها.

۵- آزادی نقل مکان و حرفه؛

- ۶- لغو امتیازات طبقاتی (لغو اشتاندها) ، تساوی حقوق کامل همه افراد، صرف نظر از وابستگی های جنسی، دینی و نژادی آنها؛
- ۷- قبول حق تعیین سرنوشت همه ملیت های درون کشور؛
- ۸- حق هر فرد به اعلام جرم علیه هر کارمند دولتی بدون این که نیازی به طی سلسله مراتب اداری شکایت باشد؛
- ۹- تسلیح عمومی خلق به جای ارتش ثابت؛
- ۱۰- جدائی کلیسا از مدرسه و دولت؛
- ۱۱- تحصیل عمومی، یا اجباری و مجانی برای همه کودکان پائین از شانزده ، تهیه لباس، غذا و وسائل تحصیل برای کودکان فقیر به خرج دولت؛
- برای بهبود وضع طبقه کارگر، از نظر لنین باید اصلاحات زیر پس از پیروزی انقلاب دموکراتیک بورژوائی انجام می شد . این ها مثال های کارگران را در چارچوب روابط سرمایه نی تشکیل می دادند، بدون این که هدف و مرحله نهائی، این روابط باشند.
- ۱- محدود کردن روز کار به هشت ساعت برای همه کارگران؛
- ۲- تعیین قانون تعطیلات غیر منقطع هفتگی میزان حد اقل ۳۶ ساعت برای کارگران زن و مرد در تمام رشته های اقتصاد ملی؛
- ۳- ممنوعیت کامل کار اضافی؛
- ۴- ممنوعیت کار شبانه در تمام رشته های اقتصادی به استثنای آن جایی که به علل تکنیکی کار شبانه اجتناب ناپذیر است؛
- ۵- ممنوعیت اشتغال کودکان پائین تر از پانزده سال؛
- ۶- ممنوعیت کار زنان در بخش هایی که کار مخصوصاً برای آنها زیانبخش است؛
- ۷- ضمانت قانونی کارفرما برای کارگرانی که توانائی کار خود را به طور کلی و یا قسمی از دست می دهند، در صورتی که این ناتوانی ناشی از شرائط تولیدی غیربهداشتی و یا سانحه ای در ضمن انجام کار باشد. معافیت کارگر از وظیفه با اثبات این که خسارت - نامبرده ناشی از تقصیر کارفرماست؛
- ۸- ممنوعیت پرداخت مزد به طور جنسی؛
- ۹- پرداخت حقوق تقاعد به کارگرانی که توانائی خود را از دست داده اند، از طرف دولت؛
- ۱۰- افزایش تعداد بازرسان کارخانه، انتخاب بازرسان زن برای بخش هایی که تعداد زنان در آنها زیاد تر است، کنترل طرق اجرای قوانین کارخانه توسط نمایندگان که منتخب کارگران و حقوق بگیر دولت هستند. بازرسی امور مربوط به تعیین تعرفه و سودا کردن محصولات ناقص توسط نمایندگان منتخب کارگران؛
- ۱۱- بازرسی وضع مساکنی که کارفرمایان در اختیار کارگران گذاشته اند و همچنین بازرسی مقررات سکونت در این اماکن و شرائط اجاره توسط انجمن های خودمدیریت محلی با حضور نمایندگان منتخب کارگران و به منظور حمایت از کارگران در مقابل دخالت کارفرما در زندگی خصوصی و فعالیت های اجتماعی کارگران؛
- ۱۲- بازرسی بهداشتی همه جانبه و درست سازمان یافته شرائط کار در تمام کارگاه ها و کارخانه هایی که کارگر استخدام کرده اند؛
- ۱۳- تعمیم بازرسی در پیشه ها، بر صنعت خانگی و دهقانی و کارخانه های دولتی؛
- ۱۴- تهیه قوانین مجازات برای متجاوزان به قوانین حمایت کارگر؛

۱۵- ممنوعیت کسر توسط کارفرمایان به هر عنوان و به هر منظوری که باشد (مجازات های پولی، کسر کردن بابت محصولات ناقص و غیره)؛

۱۶- تشکیل دادگاه های کار در تمام بخش های اقتصاد ملی، متشکل از نمایندگان کارفرما و کارگران به نسبت مساوی. برای دموکراتیزه کردن بودجه دولت، لنین اعلام کرد که سوسیال دموکرات ها باید خواهان لغو تمام مالیات های غیرمستقیم و اجرای مالیات بر درآمد تصاعدی بشوند.

برای از بین بردن بقایای نظام ارضی فنودالی، از نظر لنین اصلاحات زیر لازم بود:

۱- لغو عوارضی که دهقانان برای رهائی از بیگاری می دهند و لغو تمام عوارض دیگری که بر دهقانان به عنوان قشر [طبقه] عوارض دهنده تحمیل شده است؛

۲- لغو ضمانت دسته جمعی و همه قوانینی که آزادی دهقانان را در تصرف زمین خود محدود می کنند؛

۳- استرداد تمام پول هائی که از خلق به عنوان عوارض رهائی از بیگاری گرفته شده است. برای این منظور مصادره زمین های دیر ها و مستمری گیر ها و اخذ مالیات ویژه از زمین های زمینداران اشرافی که از اعتبارات عوارض رهائی از بیگاری استفاده برده اند. پرداخت مبالغی که از این راه به دست می آید به یک صندوق ویژه خلق و مصرف موجودی آن برای امور فرهنگی و خیریه روستاها؛

۴- تشکیل کمیته های دهقانی برای: الف - استرداد زمین هائی که هنگام لغو تقید دهقانی، از زمین های دهقانی جدا کرده اند و ارباب ها آن را به عنوان وسیله ای برای برده کردن دهقان ها مورد استفاده قرار می دهند (از طریق خلقیت؟ و در صورتی که این زمین ها دست به دست شده اند، از طریق خرید و غیره) .

ب - برای حذف بقایای فنودالیسم که در اورال، التای، در مناطق غربی و دیگر مناطق کشور پابرجاست؛

۵- دادن وکالت به دادگاه ها برای تخفیف اجاره بها های افراطی و لغو قرارداد هائی که دارای خصلت برده ساز هستند (۸۹)؛

در این فهرست چند مطلب است که به خاطر اهمیت شان احتیاج به توضیح بیشتری دارند. این توضیحات در آثار لنین به تفصیل کامل دیده می شود.

اول این که منظور از دیکتاتوری خلق چیست؟ دیکتاتوری خلق شکل آن دولت و یا آن حکومتی است که در صورت پیروزی قطعی انقلاب دموکراتیک تشکیل می شود. این دولت بر مبنای تصمیم مجلس مؤسسان؛ مجلسی که در شرایط کاملاً آزاد انتخاباتی به وجود آمده است، تشکیل خواهد شد. ضامن آزادی انتخابات حکومت انقلابی موقتی است. این حکومت باید بلافاصله بعد از پیروزی انقلاب و سرنگونی دیکتاتوری، تشکیل شود. (۹۰) سوسیال دموکرات ها در صورتی در حکومت موقتی انقلابی شرکت خواهند کرد که این کار به استقلال شان لطمه نزند و حزب بتواند نمایندگانی را که در این دولت دارد، تحت کنترل خود بگیرد. منظور از شرکت سوسیال دموکراسی در این دولت یکی دفع تمام ضربه هائی است که ضد انقلاب می خواهد به حکومت موقتی و دستاورد های آن بزند و دیگر مواظبت این که حکومت موقتی منافع کارگران را مراعات نکند. (۹۱) وظیفه عمده دولت موقت انقلابی، دفاع از جمهوری، تأمین کامل آزادی ها و مهم تر از همه، ترتیب انتخابات مجلس مؤسسان بر مبنای حق رأی عمومی، مستقیم و مساوی است. (۹۲) نتیجه چنین انتخاباتی، در صورتی که منعکس کننده درست منافع خلق باشد، مجلسی خواهد بود که در آن نیرو های خلقی، یعنی پرولتاریا و دهقانان اکثریت دارند. دولتی که با اتکاء به این اکثریت حاصل خواهد شد، دولت دیکتاتوری انقلابی و دموکراتیک پرولتاریا و دهقانان خواهد بود. تشکیل چنین دولتی از نقطه نظر پرولتاریا به این معنی است که انقلاب

در چهارچوب بورژوائی خود به بهترین شکل پیروز شده و غلبه بر تزارسم که متضمن سقوط آن است، به قاطع ترین نحو انجام گرفته است. (۹۳)

شکل این حکومت ضرورتاً جمهوری دموکراتیک خلق است و محتوی آن را اقداماتی تشکیل می دهند که حکومت برای تأمین منافع خلق انجام می دهد و این اقدامات باید همان هائی باشند که در برنامه فوق الذکر، برنامه حداقل سوسیال دموکراسی به شرح درآمده اند. (۹۴) دیکتاتوری دموکراتیک پرولتاریا و دهقانان مبتنی به تسلیح عمومی توده ها و قهر نظامی خلق است. (۹۵) دستاورد های انقلاب را حفظ می کند، ضد انقلاب را مقهور می سازد و خلق را از تقید پولیس و کارمندان دستگاه دولتی تزار می رهاشد. (۹۶) در این حکومت اداره مردم در دست مردم و شورا های آنهاست و یا این که آنها را امکان این هست که بر عملکرد کارمندان مراقبت کامل بکنند. با تمام این احوال، این دولت دارای خصلت بورژوائی است. هنوز در مناسبات تولیدی کاپیتالیستی تصرفی نشده است. این دولت خصلت بورژوائی خود را - حتی اگر رادیکال ترین خواست های دموکراتیک پرولتاریا یعنی ملی کردن زمین ها را هم اجراء بکند - از دست نخواهد داد. (۹۷)

ادامه دارد

*****

توضیح:

*مقاله حاضر قبلاً در "نامه پاریسی" (ارگان تحقیقاتی کنفدراسیون جهانی واحد شماره ۱ - سال سیزدهم ۱۳۵۳) به چاپ رسیده است. از آن جایی که در این مقاله کوشش شده است تا با تکیه به نظریات رهبران جنبش کارگری جهان، "مسائل انقلاب دموکراتیک" مورد بحث قرار گیرد، انتشار مجدد آن را جهت استفاده آموزشی و فرهنگی مفید ارزیابی کرده و مبادرت به تکثیر آن کردیم. طبیعی است که این مقاله ضرورتاً منعکس کننده کلیه نظریات ما نمی باشد.

کمیته تدارکات برای تشکیل اتحادیه دانشجویان ایرانی در سویدن

دی ماه [جدی] ۱۳۵۷ش

...